

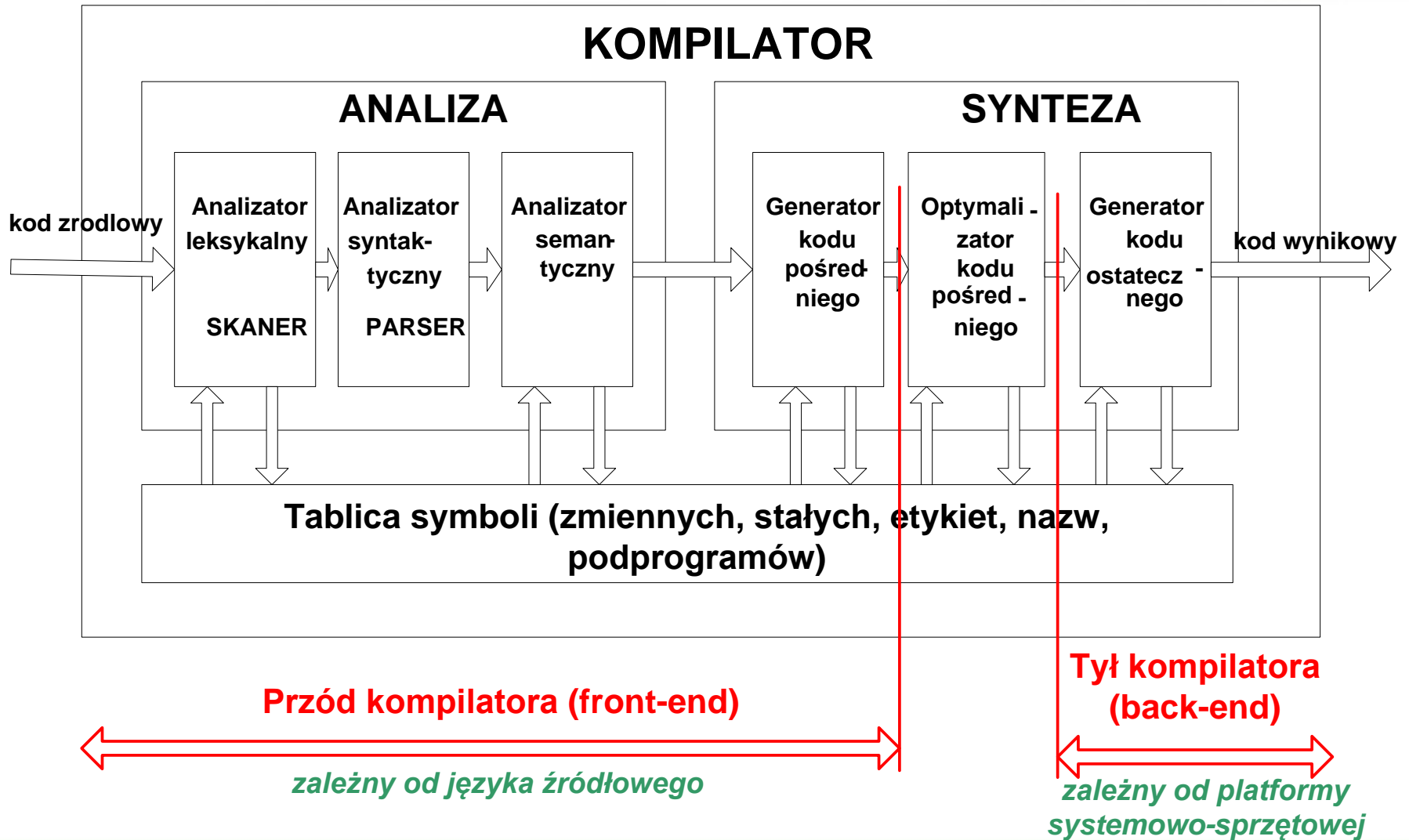
**AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA
IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE**

Analiza syntaktyczna

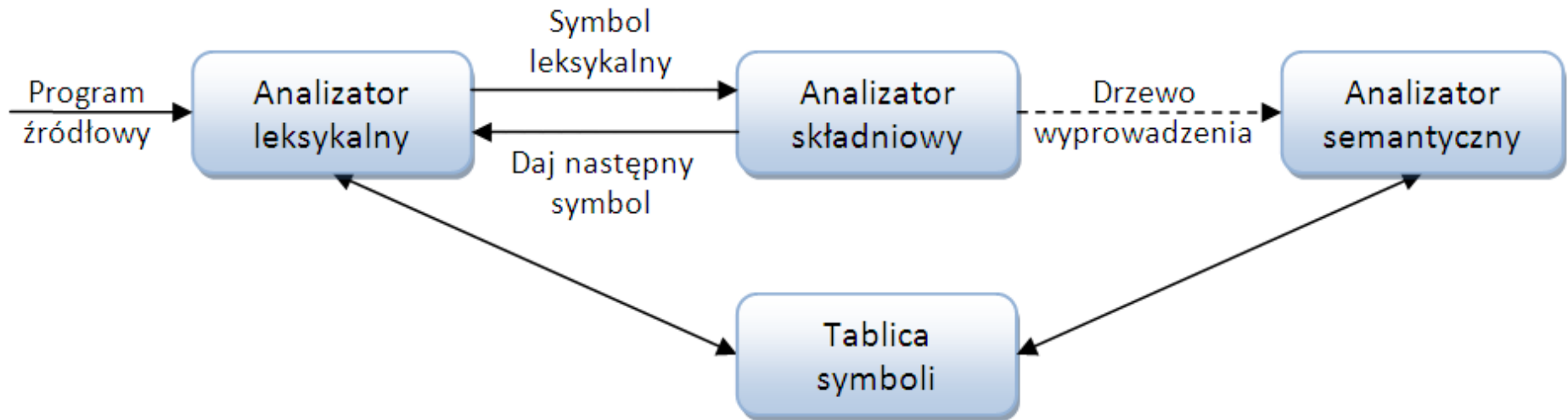
Teoria kompilacji

**Dr inż. Janusz Majewski
Katedra Informatyki**

Przypomnienie: struktura kompilatora

Współpraca parsera z innymi analizatorami

Analizator składniowy (parser) jest modułem wykonującym analizę syntaktyczną oraz zarządzającym całym przodem kompilatora, a w szczególności całym blokiem analizy. W takt pracy parsera działa zarówno analizator leksykalny (dostarczając parserowi kolejne tokeny), jak i analizator semantyczny (analizując np. poprawność typów) oraz generator kodu pośredniego (tłumacząc zanalizowane fragmenty programu do kodu pośredniego).

Zadanie analizy syntaktycznej

Analizator syntaktyczny (parser) ma za zadanie dokonać rozbioru gramatycznego tekstu źródłowego analizowanego programu. Analizator leksykalny (skaner) dokonuje zamiany tekstu wejściowego na ciąg tokenów. Parser pracuje na podstawie gramatyki syntaktycznej. Buduje on drzewo rozbioru analizowanego ciągu tokenów, czyli przeprowadza wyprowadzenie łańcucha tokenów w gramatyce składniowej. Od parsera oczekujemy jakiegoś zanotowania tego wywodu. Często stosowanym sposobem notowania wyprowadzenia jest podanie ciągu numerów produkcji, na podstawie którego można odtworzyć drzewo rozbioru.

Zadanie analizy syntaktycznej c.d.

Niekiedy równoległe z analizą syntaktyczną parser lub inicjuje wykonanie:

- pewnych akcji semantycznych, jak np. będącej czynnością o charakterze analitycznym kontroli typów, i/lub
- pewnych akcji o charakterze syntetycznym, jak np. generowania kodu pośredniego w postaci ONP, tetrad (n-tek), drzew składniowych itd.

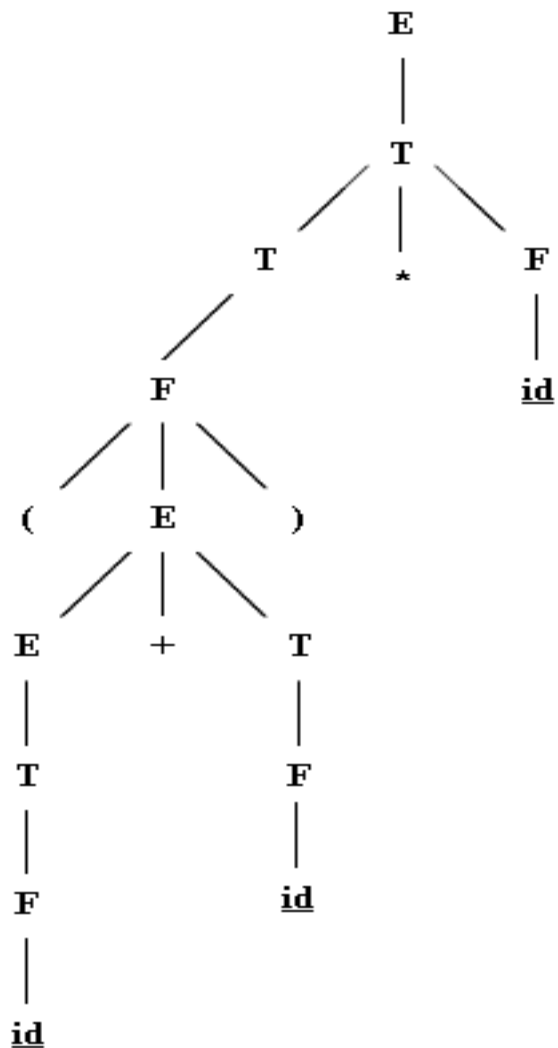
Działanie parsera:

- We: $\omega \in \Sigma_S^*$ (ω jest słowem nad alfabetem Σ_S , Σ_S jest zbiorem tokenów)
- Wy: $\pi = p_1 \dots p_i \dots p_n$ (p_i — numer produkcji) lub err (błąd syntaktyczny)

Analiza składniowa

Gramatyka składniowa:

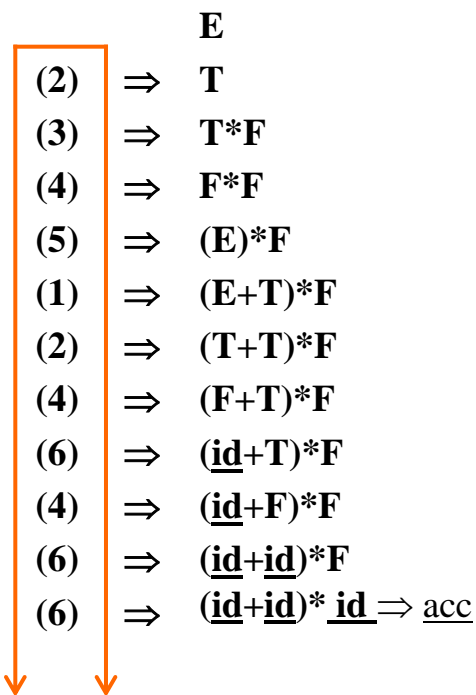
- 1) $E \rightarrow E + T$
- 2) $E \rightarrow T$
- 3) $T \rightarrow T * F$
- 4) $T \rightarrow F$
- 5) $F \rightarrow (E)$
- 6) $F \rightarrow \underline{id}$

Analizowane słowo: $(\underline{id+id}) * \underline{id}$

Do zbudowania drzewa rozbioru syntakt.

(podstawa konstrukcji kodu wynikowego) niezbędna jest wiadomość, że ciąg numerów produkcji związany jest z wywodem (tutaj) lewostronnym tworzonym metodą top-down

ciąg numerów produkcji jest wyjściem z parsera

Tworzenie parsera

Generacja parsera:

- We: gramatyka syntaktyczna $G_S = \langle V_S, \Sigma_S, P_S, S_S \rangle$ (oznaczana dalej $G = \langle V, \Sigma, P, S \rangle$)
- Wy: algorytm parsera

Algorytm parsera musi być efektywny. Uniwersalny algorytm Earley'a ma dla gramatyki bezkontekstowej (bez ograniczeń na jednoznaczność) złożoność obliczeniową: czasową $O(n^3)$, pamięciową $O(n^2)$, zaś dla gramatyk jednoznacznych złożoność czasowa wynosi $O(n^2)$. Są to złożoności niedopuszczalne w praktyce. Algorytm Cocke'a-Youngera-Kasamiego (CYK) (także bez ograniczeń na jednoznaczność) ma złożoność obliczeniową: czasową $O(n^3)$, pamięciową $O(n^2)$. Musimy się posługiwać algorytmami prostszymi, ale wiąże się to z zawężeniem klasy gramatyk.

Dalej rozpatrywane będą algorytmy parsingu dla gramatyk $LL(k)$ i $LR(k)$. Dla gramatyk $LL(k)$ i $LR(k)$ złożoność obliczeniowa algorytmu parsera wynosi: czasowa $O(n)$ oraz pamięciowa $O(n)$.

Gramatyki LL i LR

LL(k)

przeoglądanie
wejścia
od lewej do prawej

odtworzenie
wywodu
lewostronnego
metodą top-down

liczba symboli, które
trzeba podglądać na
wejściu, aby
jednoznacznie określić
numer produkcji, którą
należy zastosować

LR(k)

przeoglądanie
wejścia
od lewej do prawej

odtworzenie
wywodu
prawostronnego
metodą bottom-up

liczba symboli, które
trzeba podglądać na
wejściu, aby
jednoznacznie określić
numer produkcji, którą
należy zastosować

Na ogół stosowane są gramatyki:

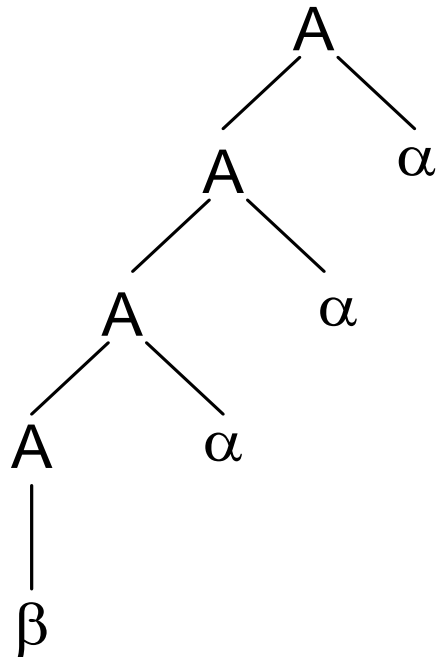
- LL(1)
- LR(1) – oraz jej podklasy: SLR(1) lub LALR(1), dające możliwość znacznego uproszczenia algorytmu parsingu przy niewielkim ograniczeniu „możliwości” gramatyki.

Usuwanie lewostronnej rekurencji

Mówimy, że gramatyka jest lewostronnie rekurencyjna, jeśli ma taki nieterminal A , że istnieje wyprowadzenie $A \Rightarrow^+ A\alpha$ dla pewnego niepustego łańcucha α .

Jeśli mamy produkcje:

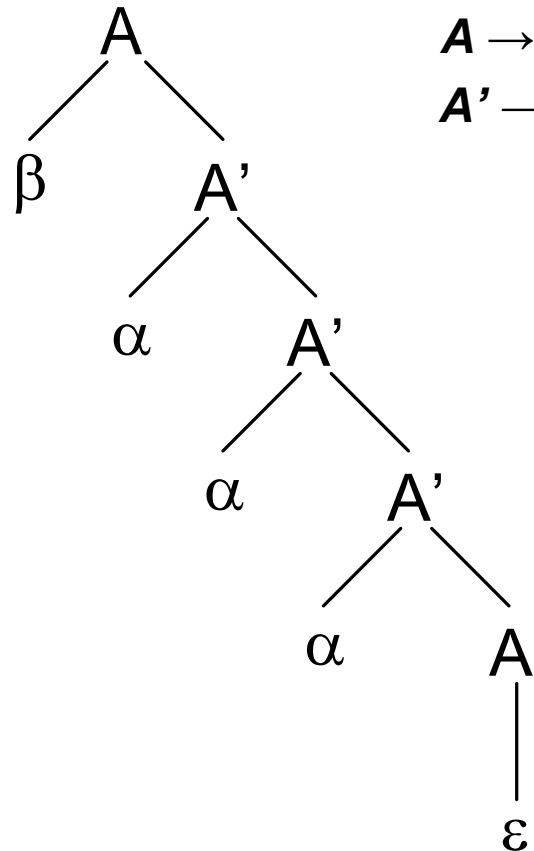
$$A \rightarrow A\alpha \mid \beta$$

To możemy je zastąpić przez:

$$A \rightarrow \beta A'$$

$$A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon$$

Przykład

$$A \rightarrow A\alpha \mid \beta$$

$$A \rightarrow \beta A'$$

$$A' \rightarrow \alpha A' \mid \varepsilon$$

1) $E \rightarrow E+T$

2) $E \rightarrow T$

3) $T \rightarrow T*F$

4) $T \rightarrow F$

5) $F \rightarrow (E)$

6) $F \rightarrow \underline{id}$

1) $E \rightarrow TE'$

2) $E' \rightarrow +TE'$

3) $E' \rightarrow \varepsilon$

4) $T \rightarrow FT'$

5) $T' \rightarrow *FT'$

6) $T' \rightarrow \varepsilon$

7) $F \rightarrow (E)$

8) $F \rightarrow \underline{id}$

Zbiory FIRST_k

Zbiór $\text{FIRST}_k(\alpha)$ jest zbiorem wszystkich terminalnych przedrostków długości k (lub mniejszej, jeżeli z α wyprowadza się łańcuch terminalny krótszy niż k) łańcuchów, które mogą być wyprowadzalne z α

Formalnie:

Niech $G = \langle V, \Sigma, P, S \rangle \in \mathcal{G}_{BK}$

Definiujemy:

$$\text{FIRST}_k(\alpha) = \{x \in \Sigma^* \mid (\alpha \Rightarrow^* x\beta \wedge |x|=k) \vee (\alpha \Rightarrow^* x \wedge |x|<k); \alpha, \beta \in (V \cup \Sigma)^*\}$$

Zbiory FOLLOW_k

Zbiór FOLLOW_k(β) zawiera terminalne łańcuchy o długości k (lub mniejszej—jak poprzednio), które mogą pojawić się w wyprowadzeniach jako następniki β.
 Uwaga: jeśli FOLLOW_k(β) zawiera x , $|x| < k$, to wówczas zastępujemy x przez $x\$$, gdzie $\$$ —prawy ogranicznik słowa (dla wygody).

Formalnie:

Niech $G = \langle V, \Sigma, P, S \rangle \in \mathcal{G}_{BK}$

Definiujemy:

$$\text{FOLLOW}_k(\beta) = \{x \in \Sigma^* : (S \Rightarrow^* \alpha\beta\gamma \wedge x \in \text{FIRST}_k(\gamma); \alpha, \beta, \gamma \in (V \cup \Sigma)^*)\}$$

Wyznaczanie $\text{FIRST}_1(x)$ dla $x \in (V \cup \Sigma)$

```

1) if  $x \in \Sigma$  then  $\text{FIRST}_1(x) := \{x\}$  ;
2) if  $(x \rightarrow \varepsilon) \in P$  then  $\text{FIRST}_1(x) := \text{FIRST}_1(x) \cup \{\varepsilon\}$  ;
3) if  $x \in V$  and  $(x \rightarrow y_1 y_2 \dots y_k) \in P$  then
begin
     $\text{FIRST}_1(x) := \text{FIRST}_1(x) \cup (\text{FIRST}_1(y_1) - \{\varepsilon\})$  ;
    for  $i := 2$  to  $k$  do
        if  $(\varepsilon \in \text{FIRST}_1(y_1))$  and  $\dots$  and  $(\varepsilon \in \text{FIRST}_1(y_{i-1}))$ 
        then  $\text{FIRST}_1(x) := \text{FIRST}_1(x) \cup (\text{FIRST}_1(y_i) - \{\varepsilon\})$  ;
    if  $(\varepsilon \in \text{FIRST}_1(y_1))$  and  $\dots$  and  $(\varepsilon \in \text{FIRST}_1(y_k))$  then
         $\text{FIRST}_1(x) := \text{FIRST}_1(x) \cup \{\varepsilon\}$ 
    end ;

```

Aby wyznaczyć $\text{FIRST}_1(x)$ dla wszystkich $x \in (V \cup \Sigma)$ należy stosować reguły (1), (2) i (3) tak długo, aż nic nowego nie da się dołączyć do któregoś z zbiorów $\text{FIRST}_1(x)$.

Przykład (1)

1) $E \rightarrow TE'$

2) $E' \rightarrow +TE'$

3) $E' \rightarrow \varepsilon$

4) $T \rightarrow FT'$

5) $T' \rightarrow *FT'$

6) $T' \rightarrow \varepsilon$

7) $F \rightarrow (E)$

8) $F \rightarrow \underline{id}$

} $FIRST_1(F) = \{ (, \underline{id} \}$

Przykład (2)

1) $E \rightarrow TE'$

2) $E' \rightarrow +TE'$

3) $E' \rightarrow \varepsilon$

4) $T \rightarrow FT' \longrightarrow \text{FIRST}_1(T) = \text{FIRST}_1(F) = \{ (, \underline{id} \}$

5) $T' \rightarrow *FT'$

6) $T' \rightarrow \varepsilon$

7) $F \rightarrow (E)$

8) $F \rightarrow \underline{id}$

} $\text{FIRST}_1(F) = \{ (, \underline{id} \}$

Przykład (3)

- 1) $E \rightarrow TE'$ \longrightarrow $FIRST_1(E) = FIRST_1(T) = \{ (, \underline{id} \}$
 - 2) $E' \rightarrow +TE'$
 - 3) $E' \rightarrow \varepsilon$
 - 4) $T \rightarrow FT'$ \longrightarrow $FIRST_1(T) = FIRST_1(F) = \{ (, \underline{id} \}$
 - 5) $T' \rightarrow *FT'$
 - 6) $T' \rightarrow \varepsilon$
 - 7) $F \rightarrow (E)$
 - 8) $F \rightarrow \underline{id}$
- } $FIRST_1(F) = \{ (, \underline{id} \}$

Przykład (4)

- 1) $E \rightarrow TE'$ \longrightarrow $FIRST_1(E) = FIRST_1(T) = \{ (, \underline{id} \}$
- 2) $E' \rightarrow +TE'$ $\left. \vphantom{\begin{matrix} 2) \\ 3) \end{matrix}} \right\}$ $FIRST_1(E') = \{ +, \varepsilon \}$
- 3) $E' \rightarrow \varepsilon$
- 4) $T \rightarrow FT'$ \longrightarrow $FIRST_1(T) = FIRST_1(F) = \{ (, \underline{id} \}$
- 5) $T' \rightarrow *FT'$ $\left. \vphantom{\begin{matrix} 5) \\ 6) \end{matrix}} \right\}$ $FIRST_1(T') = \{ *, \varepsilon \}$
- 6) $T' \rightarrow \varepsilon$
- 7) $F \rightarrow (E)$ $\left. \vphantom{\begin{matrix} 7) \\ 8) \end{matrix}} \right\}$ $FIRST_1(F) = \{ (, \underline{id} \}$
- 8) $F \rightarrow \underline{id}$

Wyznaczanie $FIRST_1(x_1x_2\dots x_n)$

$FIRST_1(x_1x_2\dots x_n) := FIRST_1(x_1) - \{\varepsilon\}$

for $i := 2$ to k do

if $(\varepsilon \in FIRST_1(x_1))$ and...and $(\varepsilon \in FIRST_1(x_{i-1}))$

then

$FIRST_1(x_1\dots x_n) :=$

$FIRST_1(x_1\dots x_n) \cup (FIRST_1(x_i) - \{\varepsilon\}) ;$

if $(\varepsilon \in FIRST_1(x_1))$ and...and $(\varepsilon \in FIRST_1(x_n))$

then $FIRST_1(x_1\dots x_n) := FIRST_1(x_1\dots x_n) \cup \{\varepsilon\} ;$

Wyznaczanie zbiorów FOLLOW₁

Wyznaczenie FOLLOW₁ dla wszystkich $A \in V$

Stosować poniższe reguły (1), (2), (3) dopóty nic nowego nie może już zostać dodane do żadnego zbioru FOLLOW₁.

$$1) \text{ FOLLOW}_1(S) := \text{FOLLOW}_1(S) \cup \{\$ \}$$

2) if $(A \rightarrow \alpha B \beta) \in P$ then

$$\text{FOLLOW}_1(B) := \text{FOLLOW}_1(B) \cup (\text{FIRST}_1(\beta) - \{\varepsilon\})$$

3) if $(A \rightarrow \alpha B) \in P$ or $((A \rightarrow \alpha B \beta) \in P$ and
 $(\varepsilon \in \text{FIRST}_1(\beta)))$ then

$$\text{FOLLOW}_1(B) := \text{FOLLOW}_1(B) \cup \text{FOLLOW}_1(A) ;$$

Przykład (5)

- 1) $E \rightarrow TE' \longrightarrow FOLLOW_1(E) \supseteq \{\$\}$
- 2) $E' \rightarrow +TE'$
- 3) $E' \rightarrow \varepsilon$
- 4) $T \rightarrow FT'$
- 5) $T' \rightarrow *FT'$
- 6) $T' \rightarrow \varepsilon$
- 7) $F \rightarrow (E)$
- 8) $F \rightarrow \underline{id}$

Przykład (6)

- 1) $E \rightarrow TE'$ \rightarrow FOLLOW₁(E) \supseteq {\$}
- 2) $E' \rightarrow +TE'$ \rightarrow FOLLOW₁(T) \supseteq {+}
- 3) $E' \rightarrow \varepsilon$
- 4) $T \rightarrow FT'$ \rightarrow FOLLOW₁(F) \supseteq {*}
- 5) $T' \rightarrow *FT'$ \rightarrow FOLLOW₁(F) \supseteq {*}
- 6) $T' \rightarrow \varepsilon$
- 7) $F \rightarrow (E)$ \rightarrow FOLLOW₁(E) \supseteq {)}
- 8) $F \rightarrow \underline{id}$

Czyli w tej chwili:

FOLLOW₁(E) \supseteq {\$,)}

FOLLOW₁(T) \supseteq {+}

FOLLOW₁(F) \supseteq {*}

Przykład (7)

- 1) $E \rightarrow TE'$ \rightarrow $FOLLOW_1(E') \leftarrow FOLLOW_1(E)$
- 2) $E' \rightarrow +TE'$ \rightarrow $FOLLOW_1(T) \leftarrow FOLLOW_1(E)$
- 3) $E' \rightarrow \varepsilon$
- 4) $T \rightarrow FT'$ \rightarrow $FOLLOW_1(T') \leftarrow FOLLOW_1(T)$
- 5) $T' \rightarrow *FT'$ \rightarrow $FOLLOW_1(F) \leftarrow FOLLOW_1(T)$
- 6) $T' \rightarrow \varepsilon$
- 7) $F \rightarrow (E)$
- 8) $F \rightarrow \underline{id}$

Poprzednio:

$FOLLOW_1(E) \supseteq \{\$, \}$
 $FOLLOW_1(T) \supseteq \{+\}$
 $FOLLOW_1(F) \supseteq \{*\}$

Ostatecznie:

$FOLLOW_1(E) = \{\$, \}$
 $FOLLOW_1(E') = \{\$, \}$
 $FOLLOW_1(T) = \{+, \$, \}$
 $FOLLOW_1(T') = \{+, \$, \}$
 $FOLLOW_1(F) = \{*, +, \$, \}$

Lewostronna faktoryzacja

Jeżeli produkcje gramatyki mające ten sam symbol po lewej stronie posiadają prawe strony rozpoczynające się od tego samego przedrostka, to można dla nich wykonać przekształcenie zwane lewostronną faktoryzacją. Polega ona na zamianie produkcji postaci:

$$A \rightarrow \alpha\beta_1 \mid \dots \mid \alpha\beta_k$$

na produkcje:

$$A \rightarrow \alpha A'$$

$$A' \rightarrow \beta_1 \mid \dots \mid \beta_k$$